

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

IV. Vtrum Incarnatio Verbi Diuini fuerit necessaria, ac minimè liberta Deo?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

ordinate; quod consecutum est ex incarnatione Verbi, hominibus, & Angelis eleuatis eius beneficio ad praestantissimum perfectionis gradum. Et quia miracula iuuant ad hunc finem, propterea non sunt contra, sed supra naturam elementorum, & mixtorum; nec contradicunt simpliciter appetui innato, quia sunt conformia inclinationi ad bonum vniuersi, quae cunctis entitatibus inest, & praeualet absolute inclinationi ad bonum cuiusque particulare.

Ad 5. Imò est de ratione maximi miraculi, vt maxime deceat Deum, sitque nobis maxime vtile. Vnde euentus miraculosi non sunt mirabiles ex defectu convenientiae respectu Dei, & nostri; sed ex defectu virtutis, & dispositione contraria in causis naturalibus, quae sunt mensura nostrae cognitionis naturalis. Vnusquisque enim miratur effectus, quorum causa excedit sphaeram suae cognitionis; & si quidem hic excessus fuerit per se, effectus erit verum miraculum, sin minus, quasi miraculum. Mysterium autem incarnationis in se, & in sua causa excedit per se nostram cognitionem naturalem, & quidem omnium maxime.

QVÆSTIO IV.

Vtrum Incarnatio Verbi Diuini fuerit necessaria, ac minime libera Deo?

VIdetur fuisse. 1. Quia Incarnatio est conformis inclinationi diuinæ. Vnumquodque enim naturaliter inclinatur in id, quod est sibi conueniens, & incarnatio est Deo conueniens, vt dictum est. Inclinationi autem diuinæ resisti minime potest; quia Deus violentiam pati non potest, & quia omnis eius inclinatio est essentialiter infinita, ac proinde inducit suum terminum infinita vi incapaci resistentiæ, estque impossibilis cum omni inclinatione contraria; cum omne infinitum exterminet à se totum contrarium. Impossibile igitur fuit Deum non incarnari.

2. Essentiale Deo est, vt omnes eius actus sint optimi, idest, tales, vt meliores esse non possint: Atque actus optimus est, qui prosequitur optimum obiectum, & fugit ab eius contrario; cum bonitas actus dependeat à bonitate obiecti. Mysterium autem incarnationis est obiectum optimum inter omnia possibile, certe eius oppositum non est æquè bonum. Essentiale igitur, ac minime liberum Deo fuit, vt haberet actum prosecutionis huius mysterij, & impeditionem priuationis eius.

3. Deus est specialiter laudabilis ob decretum incarnationis, nec esset æquè laudabilis, si non contulisset nobis istud beneficium. Repugnat autem deesse Deo aliquem laudis titulum, aut esse minus laudabilem, quàm est; quia repugnat deesse ipsi aliquam bonitatem, aut esse minus bonum, quàm sit. Atque laus proportionatur bonitati cuiusque rei.

4. Augustinus 3. de libero arbitrio cap. 5. *Quidquid, ait, tibi vera ratione melius occurrit, hoc scias fecisse Deum.* Nihil autem melius vera ratione occurrit, quàm mysterium Incarnationis. Neque verò possum inde rectè deducere, scire, ac pro certo supponere, vt ibi contendit Augustinus, Deum illud fecisse, si nulla nihilominus ad idem volendum necessitate tenebatur. Ergo Deus cum aliqua saltem morali necessitate, & non cum omnimoda indifferentia, ac plena libertate decreuit existentiam huius mysterij; vt multis aliis similibus testimoniis suadere conantur Granados, & Montoya.

Artic. 7. Resp. Nihil creatum vtrumque excellens,

præcisè ob magnitudinem suae perfectionis, potest inducere aliquam, vel minimam necessitatem in voluntatem diuinam. Quia Deus neque vt sit, neque vt perfectè beatus sit, indiget vlla re creata, iuxta illud psal. 15. 2. dictum Deo ex persona Christi, vt vult ibi Augustinus: *Bonorum meorum non eges.* Quia Deus est omne purum bonum adæquatè sibi sufficiens, nullumque patiens defectum. Qui autem nulla re indiget, nullius rei volendæ necessitatem subire potest. Et patet specialiter in Deo: quia quæuis necessitas alicuius rei volendæ volitione essentialiter inductina ipsius; qualis est omnis volitio efficax Dei, est aliqua impossibilitas existendi absque illa re; siquidem est aliqua impossibilitas existendi absque ipsius volitione essentialiter inseparabili ab eadem. Nulla autem est manifestior indigentia alicuius rei, quàm impossibilitas existendi absque illa. Nulla igitur Deo, vel minima necessitas conuenit, respectu vllius obiecti creati, ratione qualiscunque bonitatis eius; sed plena, & perfectè æquilibris indifferentia, atque summa contemnendi, ac committendi facilitas. Quod est argumentum eiusdem Augustini quaest. 22. ex 83. *Vbi nulla indigentia, nulla necessitas. Vbi nullus defectus, nulla indigentia. Nullus autem defectus in Deo: Ergo nulla necessitas.*

Art. 2. Rursus qui vult aliquid vt finem, & alia vt media, hæc vult cum omnimoda libertate, ac indifferentia, si nullatenus sunt necessaria ad illud. Qui enim vult sanitatem ex gr. non propterea cogitur velle, quæ non sunt necessaria ad illam. Sed Deus vult suam bonitatem, vt finem, & omnia creata, vt media, iuxta illud Prouerb. 16. 4. *Vniuersa propter semetipsum operatus est Dominus,* & nihil creatum est necessarium ad plenitudinem bonitatis in Deo. Ergo Deus vult omnia cum omnimoda libertate, ac indifferentia, de quo videri potest qu. 20. de Deo. Ergo etiam mysterium incarnationis, quatenus in tempore existens, & in se includens aliquid creatum, vult cum eadem indifferentia, & libertate; nec vllam vel minimam illius decernendi patitur necessitatem.

Ad 1. Tam incarnatio, quàm cætera omnia creata sunt conformia inclinationi diuinæ purè approbatiuæ, ac beneuolæ; non verò lucratiuæ, & impellentis ad beatitudinem, aut perfectionem aliquam eius, cui inest. Inclinationi autem purè approbatiuæ, ac beneuolæ, nullam sibi adiungens indigentiam, aut vilitatem sui termini, nullam inducit necessitatem, aut vim determinatiuam ad volendum eundem terminum, vt dictum est. Vnde Deus, tamen si incarnationem efficaciter noluisse, non propterea eiusmodi suæ inclinationi resistisset, quatenus resistentia dicit violentiam impeditionem conatus alicuius tendentis ad aliquid, tanquam vtile conanti; sed præcisè quatenus dicit puram non peruenientiam ad terminum, ad quem absolute peruenire poterat inclinatio ex natura sua. Quod nullius est incommodi, nec infinitudini contradicit; præsertim cum Deus infinitam similiter inclinationem purè approbatiuam habeat ad priuationem creaturarum omnium imperfectionum, sine quibus nihil creatum esse potest; adeoque detur perfectum æquilibrium inclinationis diuinæ necessariae.

Ad 2. Bonitas actus dependet adæquatè ex bonitate motiui formalis, non verò ex bonitate obiectorum materialium. Motiuum autem formale adæquatum omnium actuum diuinorum est sola bonitas diuina, & creata omnia sunt obiecta materialia. Vnde omnes actus diuini sunt necessariò summè perfecti, quidquid denum circa creata quælibet decernat.

Ad 3. Deus non esset æquè laudabilis à nobis laude gratificantis, si noluisse incarnari. Quia non contulisset tam magnum beneficium; ideoque non fuisset tanta

tanta gratitudinis materia. At laude magnificente cum etiam fuiſſet æquè laudabilis, quantum eſt ex ſe, quia habuiſſet totam eandem bonitatem, licet minus laudandus a nobis foret ob defectum cognitionis, quatenus innotuit magis bonitas Dei executione incarnationis. Itaque ſolum in nobis fuiſſet defectus, & bonitatis accepto minori beneficio; & cognitionis, quam gignit meliorem de bonitate diuina beneficium Dei maius; nullus verò defectus in Deo fuiſſet.

Ad 4. Illud teſtimonium Auguſtini accipiendum eſt in ſenſu, qui conſert ad ſcopum eorum librorum, in quibus diſputatur contra Manichæos, non de neceſſitate abſoluta Dei ad faciendum aliquid, quam negat Auguſtinus in loco citato, & ſæpe alibi; ſed de neceſſitate faciendi optimum abſque vlla mali admixtione, aut peruerſione ordinis congruentis rebus factis, ex ſuppoſitione, quòd operetur aliquid ad extra. Nos autem quæſiuimus abſolutè, nullaque facta ſuppoſitione de neceſſitate incarnationis ſecundum ſe præciſè conſideratæ. Atque hoc ſerè modò explicanda ſunt cœtera teſtimonia, quæ opponuntur ab illis authoribus.

Q V Æ S T I O V.

Virum incarnatio Verbi Diuini fuerit neceſſaria, ac minimè libera ex ſuppoſitione Orbis conditi, aut peccati commiſſi?

V Idetur fuiſſe 1. Ex ſuppoſitione orbis conditi. Quia quæ ſapienter operatur neceſſe eſt, vt velit finem ex ſuppoſitione quòd velit ea, quæ habent rationem medijs reſpectu talis finis. Deus autem non poteſt niſi ſapienter operari, & omnia creata diſtincta à Chriſto habent rationem medijs reſpectu Chriſti, iuxta illud 1. ad Corint. 3. 23. ex communi interpretatione: *Omnia veſtra ſunt. Vos autem Chriſti, Chriſtus autem Dei.* Id nimirum ſuum cuiusque eſt, quod ad ipſum, vt ad finem ordinatur, vt dictum eſt qu. 2. de iuſt. Eadem igitur ratione dependentiæ medijs ad finem, ob quam impoſſibile fuit Deum velle, quæ ſunt infra hominem, quin vellet ipſum hominem, & ex amore hominis; aut velle Chriſtum, quin vellet ſeipſum, & ex amore ſui ipſius; impoſſibile etiam fuit, vt vellet nos, & quæ infra nos ſunt, quin vellet Chriſtum exiſtere, & ex amore Chriſti cœtera.

2. Immo abſolutè repugnat quemquam velle media, quin velit finem. Quia media ſicut nullam habent vtilitatem, aut bonitatem, ita nec amabilitatem habent vllam, niſi in ordinem ad finem. Qua de cauſa dixit Ariſt. *Quòd nemo deſperans de fine operatur.* Ergo Deus non ſolum inutiliter, atque idèd inſipienter operatus fuiſſet; ſed etiam feciſſet aliquid vniuerſaliter repugnans ex terminis, ſi orbem conderet, & creuiſſet, quin decerneret exiſtentiam Chriſti.

3. Impoſſibile fuit exiſtere Chriſtum, & nullam aliam creaturam exiſtere; cum Chriſto Domino debeatur ex natura rei ſubordinatio, & vſus aliarum creaturarum. Maior autem eſt dependentia medijs ad finem, quàm è conuerſo. Ergo magis impoſſibile fuit exiſtere cœteras creaturas, & non exiſtere Chriſtum.

4. Ex ſuppoſitione peccati. Quia ſi poſito peccato originali Deus non prouidiſſet de remedio per ſanguinem Ieſu Chriſti, totum genus humanum æternaliter periſſet; quod continet duplex inconueniens. Alterum eſt immiſericordiæ, & crudelitatis in Deo nolente impedire, cum facillimè poſſet, & abſque vllò ſuo diſpendio, ſummam in æternum miſeriam multitudinis propè infinitæ. Alterum eſt

mutabilitatis, aut impotentia in eodem; ſiquidem humanum genus conditum ab ipſo fuit ex intentione beatitudinis hominum, quæ intentio mutata, vel fruſtrata fuiſſet, nullo homine beatitudinem obtinente. Vnde vltèrius conſequitur humani generis conditionem reddendam fuiſſe omnino inutilem, & abſolutè damnofam. Quod vndeunque prouenit, repugnat operi diuino: Deus enim, & natura nil perperam faciunt, nedum pernicioſe.

5. Vt nuper ex Auguſtino dicebatur, Deus, ex ſuppoſitione, quod operetur, neceſſe eſt, vt faciat, quod optimum factu eſt. Ex ſuppoſitione autem orbis conditi, & peccati permiſſi, optimum factu erat, vt Deus miſereretur generis humani per redemptionem Ieſu Chriſti, iuxta illud pſalm. 144. *Miſerationes eius ſuper omnia opera eius.* Qua de cauſa præſtantiffima quæque Dei opera attribuntur miſericordiæ toto pſalmo 135. Primò vniuerſim verſu 4. *Qui facit mirabilia magna ſolus, quoniam in æternum miſericordia eius.* Deindè ſingillatim. Ergo ad vtramque eam ſuppoſitionem, prout de facto contigit, neceſſariò conſecuta eſt incarnatio Verbi Diuini.

Reſp. Pertinet quidem ad iuſtitiam Dei, quod vnicuique rei, ex ſuppoſitione, quòd eam creare velit, prouideat bona eidem conaturalia iuxta dignitatem ipſius, & prout competit eius naturæ, eaque propter talia bona habent ex tali ſuppoſitione aliquam neceſſitatem, vt ſint. At verò, quod Deus alicui rei conferat, quod excedit eius dignitatem, & eſt ſupra naturalem eius conditionem, pertinet ad liberalitatem, & voluntatem purè gratioſam. Nec debetur ex iuſtitia, etiam facta ſuppoſitione exiſtentia talis rei. Eſt autem ſupra dignitatem naturæ humanæ, quod Verbum diuinum illi immediate vniatur, vtque idem ſit Deus, & homo per identitatem perſonæ. Ergo exiſtentia huius vniõis nullatenus debebatur naturæ humanæ; ac per conſequens neque toti rerum naturalium collectioni; ſed illis ſuppoſitis adhuc fuit purè liberaliter, ac gratioſè collata. Iam verò ſuperaddito peccato aucta eſt hæc indignitas humanæ naturæ, quæ ſcilicet per peccatum vileſcit, ſitque deterioris longè conditionis, quàm eſſet ex ſe. Ergo ex ſuppoſitione peccati, multò minus fuit debita eadem vniõ. Cum igitur ſuppoſitio nullum inducens debitum alicuius rei conferendæ, conferentis libertatem relinquat in eodem ſtatu, atque erat antea, patet Deum cum plena, & perfectà indifferentiâ decreuiſſe incarnationem Verbi, nihil obſtante vtraque ea ſuppoſitione.

Ad 1. Media intrinſecè, ac determinatè ordinata ad aliquem finem non poſſunt eſſe volita, quin ſit volitus ipſe finis; ſed ab eo dependent magis, quàm è conuerſo. Res tamen naturales non ſunt talia media reſpectu Chriſti: Nam quæ ſunt infra hominem, ordinantur intrinſecè, tanquam ad ſuum finem naturalem, ad homines, & Angelos, qui ſunt voliti ratione ſui quoad vtilitatem, nec habent naturaliter aliquem vltiorem finem infra Deum. Quare ex ſuppoſitione quòd Chriſtus exiſtat, homines, & Angeli, & omnia, quæ ſunt infra ipſos, ſunt propria Chriſti, eumque reſpiciunt tanquam ſuum finem. Verùm quia hæc ſuppoſitio, & ſubordinatio ad eam conſequens, erat ſupra eorum dignitatem, & cum exaltatione rerum omnium naturalium maiori, quàm quæ ipſarum naturæ conueniret; propterea non ita connectebatur exiſtentia rerum naturalium exiſtentia Chriſti, ſicut connectitur exiſtentia hominis exiſtentia eorum, quæ ſunt infra hominem; & exiſtentia Dei exiſtentia cuiuſlibet alterius rei. Ex quibus patet ad 2. & 3.

Ad 4. Non eſt vitium oppoſitum miſericordiæ inſligere illud malum, aut non impedire, quod quiſque meretur